

R O K 1 9 7 3

SYTUACJA SPOŁECZNO-POLITYCZNA

W 1973 r. zakończyła się ostatecznie konsolidacja społeczeństwa po wypadkach lat 1968/69, a tym samym ustaliła się kierownicza rola partii we wszystkich dziedzinach życia. O tym, że rolę tę uznaje i uznawało również PZKO może zaświadczyć artykuł stałego współpracownika Zwrotu Jana Kurzelowskiego, który w grudniowym numerze tego miesięcznika stwierdza : "... Nowy komitet redakcyjny /Zwrotu/ z Tadeuszem Chrząszczem na czele zszedł z dawniejszych linii, respektuje założenia polityki partii również po roku 1972, kiedy to na czele komitetu redakcyjnego staje nowy redaktor w osobie Eugeniusza Suchanka... "

Umocniła się też pozycja naszej republiki na arenie międzynarodowej, szczególnie w obozie socjalistycznym. Świadczy o tym udział Leonida Breżniewa w uroczystościach jubileuszowych 25. rocznicy Zwycięskiego Lutego w Pradze, w czasie których pierwszy sekretarz KPZR został udekorowany Orderem Białego Lwa I klasy. Generalny sekretarz KPC Gustaw Husák otrzymał równocześnie Order Lenina za zasługi w dziedzinie rozwijania stosunków czechosłowacko-radzieckich. Leonid Breżniew przy tej sposobności oświadczył, że zostały naprawione szkody, jakie przyjaźni CSRS-ZSRR wyrządziły siły antysocjalistyczne w 1968 r. Poważnym osiągnięciem polityki zagranicznej CSRS było podpisanie umowy z NRF, które nastąpiło w Pradze w grudniu b.r. jako wynik 6. rundy rozmów po uzgodnieniu formuły prawnej w spornej kwestii nieważności układu monachijskiego.

Wynikiem i dowodem konsolidacji politycznej był dalszy wzrost potencjału gospodarczego. W porównaniu z rokiem 1972 dochód narodowy wzrósł o 5,2%, produkcja przemysłowa o 6,3%, rolnicza o 4,2%, a inwestycje o 8,4%. Wzrost produkcji przemysłowej został osiągnięty w 90% dzięki podniesieniu wydajności pracy, zaś wzrost wydajności rolnictwa umożliwił pokrycie większego spożycia bez uciekania się do podnoszenia importu produktów rolnych. Powiększyły się obroty handlu zagranicznego: eksportu o 8,8% a importu o 16,9%. Wzrosło spożycie na 1 mieszkańca o 5%, dochody pieniężne podniosły się o 6,2%, średnie płace o 3,5%. Państwo otacza szczególną opieką młode małżeństwa i rodziny wielodzietne /pożyczki dla młodych małżeństw, przedłużenie urlopów macierzyńskich, podwyżka dodatku wychowawczego/, co przejawia się w podnoszącej się liczbie urodzin - w b.r. o 24 tysiące.

Z ożywiających się stale kontaktów z PRL odnotujemy ważniejsze spotkania przedstawicieli obydwu krajów.

Od 26 do 28 stycznia bawili w Pradze Edward Gierek i Piotr Jaroszewicz i przeprowadzili rozmowy z Gustawem Husákiem i Lubomírem Štrougalem. Przedtem - 11 i 12 stycznia przebywał w Polsce Vasil Bilak, który omówił z przedstawicielami KC PZPR zagadnienia współpracy ideologicznej. Od 13 - 15.6 bawił w Polsce sekretarz KC KPC O.Švestka, a od 27 - 30.8. sekretarz J.Kempny.

W dniach 28.5. - 3.6. gościła w Polsce delegacja Zgromadzenia Federalnego z przewodniczącym A.Indrą, zaś od 17 - 19.12. delegacja Sejmu z marszałkiem S.Gucwą rewizytowała Zgromadzenie Federalne. Delegacja ÚV NF ČSSR przeprowadziła w Polsce w dniach od 4 - 11.11 rozmowy z przedstawicielami OK FJN. Od 26 - 29.3 przebywał w Polsce przewodniczący ÚRO, K.Hoffmann i przeprowadził rozmowy z przedstawicielami CRZZ. Delegacja polskiego CK SD

złożyła wizytę kierownictwu CSS. Liczne były spotkania poświęcone omówieniu współpracy gospodarczej. Najważniejsze z nich to 14. sesja komitetu współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej, która obradowała w Warszawie od 12 - 15.2. oraz rozmowy na ten temat wicepremierów F.Kaima i V.Hüli w dniach 10-11.9. i 15-17.10. Wartość eksportu z CSRS do PRL wzrosła do 1 984,9 mln zł, a importu z PRL do 1 675,6 mln. zł.

W związku z notatkami o bezowocnych rokowaniach z NRF w poprzednich latach trzeba odnotować, że w tym roku w wyniku 6.tury rozmów znaleziono prawną formułę w spornej kwestii nieważności układu monachijskiego. W dniach 11 i 12.12. podpisano w Pradze układ o wzajemnych stosunkach.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW ZWIĄZKOWYCH

Plenum ZG na zebraniu dnia 15 maja uchwaliło dokooptować do swego składu sześciu nowych członków z powiatu frydecko-misteckiego : Janinę Suchanek, L.Kluza, J.Bocka, B.Janiczka, Fr.Kaletę i A.Worka. W ciągu roku zeszło się na 5 zebraniach: 6.2. z udziałem 47 uczestników, 15.5. - 43 obecnych, 19.6. - 62, 11.9. - 51, oraz 14.12. - 47 + 50 aktywistów. W zebraniach orócz członków ZG /przeciętna obecność 35,6/ brali udział członkowie Komisji Rewizyjnej i pracownicy odpowiedzialni za omawiany na zebraniu problem. Na 3. zebraniu Plenum dnia 19.6. została przyjęta rezygnacja Eug.Suchanka z funkcji przewodniczącego ZG / z powodu stanu zdrowia/. Funkcję przewodniczącego powierzono redaktorowi naczelnemu Głosu Ludu Stanisławowi Kondziołce. Najważniejsze problemy omawiane na zebraniach plenarnych: roczne i półroczne plany pracy związku i jego komisji oraz sekcji, ich realizacja, skład i działalność aktywów powiatowych oraz komitetów miejskich/obwodowych/, szkolenia aktywu

związkowego na szczeblu ZG i aktywistów Kół, delegowanie przedstawicieli ZG na ważniejsze imprezy Kół, ocena tych imprez, budowa świetlic i domów PZKO, wytyczne pracy dla kół w związku z uchwałami KPC oraz Frontu Narodowego, delegowanie przedstawicieli ZG na walne zebrania Kół i ocena przebiegu tych zebrań, omawianie budżetu i jego realizacji, wstępne przygotowania do XII Zjazdu Związku przewidzianego na kwiecień 1975 r.

Prezydium ZG

----- zeszło się na 17 zebraniach z przeciętnym udziałem 7,8 członków /10 członków na 5 zebraniach, najmniej 5 członków na jednym zebraniu/. W związku z rezygnacją Eugeniusza Suchanka zwolniono na własną prośbę z prezydium Janinę Matloch i Tadeusza Chrzęszcza, a dokooptowano do Prezydium :Elżbietę Ocisk, Jana Kowalę, Zdenka Kladoscha, Ryszarda Szarowskiego, Annę Wojnar i Bogdana Kiszę. Od lipca Prezydium liczyło 15 członków, ale w pełnym składzie nie zeszło się ani razu - członkowie Prezydium zajmują odpowiedzialne stanowiska w swoich zakładach pracy, partii i innych organizacjach społecznych i w związku z tym często nie mogą wziąć udziału w zebraniach Prezydium. Na zebraniach omawiało się te same problemy, które omawiały zebrania plenarne z tym, że obok problemów zasadniczych Prezydium omawiało szczególnie organizacyjne i przygotowywało materiały na zebrania plenarne oraz zapewniało realizację uchwał tych zebrań.

Sekretariat

----- złożony z etatowych pracowników zapewniał realizację zadań związku i utrzymywał kontakt między ZG i Kółami. Kierownictwo sekretariatu w składzie: Eugeniusz Suchanek, Henryk Szmeja, Konstanty Krzystek, Emil Sztabla, Bogusław Branny i Kazimierz Ferfecki schodziło się z reguły w poniedziałki i odbyło w ciągu roku 45 zebrań. W ciągu roku przyjęto absolwentki Średniej Szkoły Ekonomicznej w Czeskim Cieszynie: Jadwigę Raszka, Zofię Sztefek i

Elżbietę Witosz na miejsce odchodzących na emeryturę i stale chorujących. Rada Zakładowa i organizacja partyjna pracowników ZG pracowały wg własnych planów w porozumieniu z kierownictwem sekretariatu.

Budżet

----- Związku zamykał się w tym roku kwotą 2 808 404,- Kčs, ale został przekroczony : wydatki wynosiły 2 835 491,84 Kčs, a dochody 2 894 975,80 Kčs, w tym dotacja KC FN 2 150 000,-Kčs. Majątek związku przedstawiał na początku roku wartość 4 446 465.- Kčs, a w ciągu roku powiększył się o 38 457.-Kčs. Na majątek ten składały się tzw. środki trwałe /wartośćjednostkowa ponad 3.000.- Kčs/ wartości 3 236 313,- Kčs, zaś reszta /tzn.majątek wartości 1 248 608,- Kčs/ to przedmioty w cenie od 60.- do 3 000,- Kčs /DKP/.

K O M I S J E I S E K C J E

Zachowując kolejność z poprzednich lat postaram się w tym roku przedstawić działalność poszczególnych komisji na podstawie ich sprawozdań przedłożonych po zakończeniu roku prezydium i plenum ZG.

K o m i s j a T e a t r a l n a i Ż y w e g o S ł o w a

miała w tym roku szczególnie odpowiedzialne zadanie, ponieważ rok 1973 ogłoszono rokiem teatralnym PZKO. Komisja była inicjatorem i współorganizatorem wszystkich ważniejszych imprez roku od jego inauguracji dnia 2.12.1972 w Suchej Górnej do zakończenia IV spotkaniem reżyserów i aktywistów ruchu teatralnego dnia 8.12.1973 w Skrzeczoniu. O innych imprezach będzie mowa w odpowiednich rozdziałach.

KTŻS odbyła 6 zebrań plenarnych oraz 10 spotkań grup roboczych wyłonionych do realizacji konkretnych zadań. Dla aktywistów wygłoszono referaty: Teatr szkolny jako ważny składnik działalności

wychowawczej szkoły, Rola języka w życiu narodu, Kryteria oceny i charakterystyki dzieła dramatycznego.

28 członków Komisji przeprowadziło oceny 81 przedstawień /37 zespołów szkolnych i 44 związkowe/, 4 członkowie wzięli udział w uroczystych premierach SP TC jako delegaci ZG PZKO, 24 członków wchodziło w skład 7 komisji oceniających finalistów Konkursu Recytacji.

Komisja ściśle współpracowała z aktorami Sceny Polskiej TC - jej obecny kierownik Kazimierz Siedlaczek jest członkiem komisji.

K o m i s j a O ś w i a t o w a

Naród polski uczcił 500. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika ogłaszając ten rok Rokiem Kopernikowskim. Komisja Oświatowa położyła też główny nacisk na godne uczczenie tej rocznicy. Z 522 prelekcji wygłoszonych z ramienia ZG 157 dotyczyło życia i dzieła genialnego polskiego astronoma. Ponieważ PZKO boryka się z brakiem odpowiednich prelegentów, komisji pomagali prelegenci TWP z cieszyńskiego oddziału. Poza tym komisja zapewniła dwie wystawy objazdowe: Szlakiem Kopernika oraz Kopernik w plastyce i fotografii, które obejrzało ponad 25 000 osób. Sekcja historyczna tej komisji opracowała cztery referaty dla Kół i szkół: Zwycięski Luty /25.rocznica/, Udział Polaków na frontach II wojny światowej, Manifest Lipcowy i WSRP, biuletyn pt. Najwybitniejsze postacie Śląska Cieszyńskiego. Prof. Władysław Josiek przygotował do druku pracę pt. Postępowy ruch młodzieżowy na Śląsku Cieszyńskim.

Ognisko Techników urządziło 10 spotkań, a 16 jego członków uczestniczyło w seminarium organizowanym przez NOT i Towarzystwo Polonia. Z inicjatywy tej komisji powstały nowe Kluby Propozycji / w Trzyniecu I i VI, w Bystrzycy/, które obok dawniejszych /Czeski Cieszyn,

Karwina 1, Błędowice, Stonawa, Wędrynia, Oldrzychowice, Darków, Hawierzów-Centrum, N. Bogumin i Olbrachcice/ zorganizowały w ciągu roku 231 spotkań z udziałem 11 025 słuchaczy./Wypada jednak stwierdzić, że żaden z tych klubów nie rozwijał tak systematycznej działalności jak najstarszy z nich klub czeskocieszyński.

K o m i s j a Ż y c i a T o w a r z y s k i e g o

spotkała się 7 razy, z tego pięć spotkań po spotkaniach Klubów Młodych w obydwu powiatach. Jej członkowie przeprowadzili 29 lustracji w Klubach Młodych, brali udział w przygotowaniu Festynu Górskiego w Koszarzyskach, zawodów narciarskich o puchar inspektora Wł. Wójcika i G. Zuczka, sześciu turniejów siatkówki / w Koszarzyskach, Mostach k. Jabłonkowa, Bystrzycy, Trzyńcu-Podlesiu, Czeskim Cieszynie i Karwinie 6/ z przeciętnym udziałem 11 drużyn. Przeprowadziła szkolenie kierowników Klubów Młodych. Komisja w swym sprawozdaniu dla ZG stwierdza, iż " w dziedzinie rozrywki i wypoczynku wiele dawnych form musi ulec przewartościowaniu". Jakiemu ? Tego nie podają, ale zalecają: "... należy zobowiązać zarządy kół do systematycznej pracy z dorosłymi i dziećmi, zaprowadzić systematyczną kontrolę uchwał podejmowanych w tym zakresie".

K o m i s j a C z y t e l n i c z o - B i b l i o t e k a r s k a

omawiała na swoich 4 zebraniach Młodzieżowy Konkurs Czytelniczy, odprawy bibliotekarzy i MOKiP, w którym Koła i szkoły urządziły 104 wystawy książek. Koła sprzedały 18 179 kuponów po 5,- Kčs, a w akcjach zorganizowanych w ramach MOKiP wzięło udział 5 423 uczestników.

Komisja zorganizowała wspólnie z powiatową biblioteką w Karwinie 2 odprawy bibliotekarzy z obydwu powiatów z prelekcjami mgr K.

Ogólnie można stwierdzić, że zrzeszenie i w tym roku należało

Gołębiowskiego na temat Współczesna literatura polska i Al. Małki Zamek królewski w Warszawie. Na odprawach omówiono aktualne problemy oraz stan polskich oddziałów bibliotek gminnych jak również wyniki ich pracy.

S e k c j a F o l k l o r y s t y c z n a

odbyła 9 zebrań, zorganizowała seminarium w Dolnej Łomnej, obóz folklorystyczny z udziałem pracowników naukowych z UJ w Krakowie, badania kultury materialnej Bukowca, Milikowa i Łomnej, Dni Folkloru w Ligotce Kameralnej, 4 audycje folklorystyczne w ostrawskiej rozgłośni radiowej. Członkowie sekcji zamieszczali artykuły o tematyce folklorystycznej na łamach Zwrotu oraz - rzadziej - Głosu Ludu i współpracowali przy nagrywaniu 19 audycji w katowickiej rozgłośni radiowej. 11 i 12 maja delegacja sekcji wyjechała do Bytomia i Krakowa dla omówienia współpracy z Muzeum Górnośląskim oraz katedrą etnografii UJ.

Z r z e s z e n i e S p i e w a c z o - M u z y c z n e

na 15 zebraniach omawiało aktualne zagadnienia ruchu śpiewaczego w Kołach, pracy Zrzeszenia i jego udziału w imprezach. Członkowie Zrzeszenia przeprowadzili 108 lustracji w zespołach, jego przedstawiciele wzięli udział w Praskiej Wiosnie, w Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu, w Międzynarodowym Obozie w województwie bydgoskim i w II Spotkaniu Chórów Zagranicznych w Warszawie, poświęconym 500. rocznicy urodzin M.Kopernika. W 14 spotkaniach studia piosenki /dla młodych piosenkarzy/ brało udział przeciętnie 11 uczestników, dla których wykładali: Helena i J.Neuwirthowie, Eugeniusz Fierla i Edward Kaim. W 8 spotkaniach Klubu Dyrygentów wzięło udział ponad 120 osób. Przedstawiciele ZS pomagali w przygotowaniu 11 imprez jubileuszowych zespołów terenowych. Ogólnie można stwierdzić, że zrzeszenie i w tym roku należało

do najaktywniejszych sekcji Związku.

K o m i s j a T a n e c z n a i R y t m i k i

na 9 spotkaniach oprócz aktualnych zagadnień terenowych zespołów tanecznych omawiano też zmiany w osobowym składzie komisji.

Dokooptowano nowych członków i wybrano przewodniczącym inż. Zdzisława Wantułę. Komisja zorganizowała 6 seminariów z udziałem 13 - 27 uczestników i internatowy kurs w Koszarzyskach. 3 członków komisji /Otto Jaworek, Irena Szewczyk i Zdzisław Wantuła/ oraz Olga Wantuła spoza niej absolwowało trzyletni kurs instruktorski w Rzeszowie.

K o m i s j a R u c h u K o b i e t

spotkała się na 8 zebraniach, zorganizowała 3 odprawy kierowniczek klubów, 3 wycieczki / zakład przedsiębiorstwa Rekultywacja w Suchej Górnej - 120 aktywistek, wytwórnia serów w Lešticach k. Ołomuńca i wystawa Flora w Ołomuńcu - 45 uczestniczek oraz zakład mleczarski w Czeskim Cieszynie - 44 aktywistki/. Komisja kierowała pracą 67 klubów kobiet /43 w pow. karwińskim i 23 w pow. frydecko-misteckim/..

S e k c j a A k a d e m i c k a J e d n o ś ć

Rozwijała działalność w 6 ośrodkach: w Pradze, Brnie, Bratysławie, Ołomuńcu, Ostrawie i Krakowie. Wg kartoteki ZG w ośrodkach tych studiowało 319 członków PZKO /kolejno: 22 + 47 + 23 + 40 + 146 + 41/ biorąc udział w spotkaniach organizowanych przez SAJ. Zarząd sekcji składający się z przedstawicieli wszystkich ośrodków na 7 zebraniach omawiał : zabawę śmigustową /100 uczestników/, spotkania piątkowe / 8 z udziałem ponad 600 członków/, spotkanie w Koszarzyskach z przedstawicielami ZG, mecz piłki nożnej Gorole - Hawiyrze, bal akademicki /520 uczestników/ i zabawę sylwest-

rową /30 uczestników/. W walnym zebraniu sekcji dnia 3.11.wzięło udział 62 członków. Ze sprawozdania wynika, że najaktywniejszym ośrodkiem SAJ-u był ośrodek ostrawski nie tylko dzięki największej liczbie członków, ale również dzięki idealnym warunkom lokalowym. Jedyne ze wszystkich miał do dyspozycji lokal ostrawskiego MK PZKO w Domu Polskim.

Kółko Nauczycieli Emerytów

kontynuowało systematyczną działalność wśród nauczycieli emerytów członków PZKO. Pracą kieruje 17-osobowy zarząd, który pod przewodnictwem niezmordowanego Alfreda Kocura odbył 11 posiedzeń /w tym 2 wyjazdowe: w Dol.Łomnej i Mostach k.Jabł./.. Zorganizował tradycyjne 3 zebrania członkowskie z udziałem 86,82 i 104 członków i gości spoza Olzy, 3 wycieczki krajoznawcze /Beskidy i Jawornik, Szlakiem partyzantów i dwudniową do Chorzowa, Pszczyny i Koniakowa/. Zarząd KNE prowadzi kartotekę swych członków, odwiedza chorych członków /w tym roku 19/, radzi i pomaga, zapewnia przemówienia na pogrzebach. Wilhelm Mandrysz, Franciszek Ryba i Maria Doffek prowadzą bogate archiwum KNE zawierające przede wszystkim liczne podręczniki od najstarszych do obecnych i wydawnictwa dotyczące historii i stosunków na Śląsku Cieszyńskim. Z wydawnictw tych korzystają studenci Uniwersytetu Śląskiego filii w Cieszynie oraz wszyscy, którzy piszą prace naukowe na te tematy. KNE zastrzeżę sobie przy tym odpis nowej pracy i w ten sposób wzbogaca również archiwum.

Komisja Szkolna i Pracy z Dzieckiem

odbyła 3 posiedzenia z przeciętnym udziałem 87% swoich członków. Ze składu podanego w zapisie za rok 1971 odpadli na własną prośbę członkowie: Jan Kowala i Józef Wierzgoń. Członkowie Komisji byli zaangażowani we wszystkich akcjach organizowanych przez PZKO

w szkołach i dla szkół. Z akcji organizowanych wyłącznie przez tę komisję warto wymienić: 2 spotkania z przewodniczącymi SRPS większych szkół, konkurs Co wiesz o Koperniku, imprezę Poznaj Kraj Rad w Trzyńcu, konferencję pedagogiczną w Trzyńcu, na której po wstępnym referacie insp. Fr. Szopy na temat Zadania nauczyciela wpływające z ostatniej uchwały KC KPC prof. Heliodor Muszyński z Poznania wygłosił nader ciekawy referat o systemie wychowawczym w szkołach podstawowych PRL wprowadzanym w tych szkołach. W konferencji wzięło udział 400 osób spośród nauczycieli, rodziców i przedstawicieli władz szkolnych i politycznych. Komisja współdecyduje o kandydatach na studia w PRL, o uczestnikach czasów wakacyjnych i kursów nauczycielskich w PRL, spotkaniach noworocznych w konsulacie PRL w Ostrawie.

K o m i s j a B u d o w y Ś w i e t l i c

kontynuowała swoją działalność, której wynikiem było otwarcie dalszych domów i świetlic wybudowanych lub wyremontowanych przy jej pomocy i poparciu. Otwarto nowy, piętrowy Dom PZKO w Trzyńcu Osiedlu wybudowany z wydatną pomocą finansową i materiałową huty oraz MRN. W Skrzeczoniu oddano do użytku gruntownie wyremontowany dom prywatny, w którym Koło miało już od lat swoją świetlicę, ale który dopiero dzięki poparciu Komisji wykupiono i wyremontowano. W Karwinie 4 - Raju wyremontowano budynek dawnej szkoły przydzielony MK na świetlicę. W budowie znajdują się dalsze obiekty : w Bukowcu, Jabłonkowie, Nydku, Nydku-Głuchowej, Wędryni-Zaolziu, Gutach, Suchej Średniej, N. Boguminie i Wierznio-
wicach. Komisja przyznała dotacje Kołom w : Skrzeczoniu - 50 000.- Kčs, Bukowcu - 20 000,- Kčs i Wierznio-
wocach - 30 000,- Kčs. Na wniosek MK w Skrzeczoniu ZG skierował do wszystkich Kół apel, żeby się dobrowolnie opodatkowali na fundusz budowy świetlic,

który jest już na wyczerpaniu, a dalsze koła ubiegają się o dotacje. Na razie apel nie spotkał się ze zbytnim entuzjazmem Kół.

S e k c j a L i t e r a c k o - A r t y s t y c z n a

Pracą sekcji kierował zarząd w składzie: Eugeniusz Suchanek /przewodniczący/, Władysław Sikora /sekretarz/, Kazimierz Jaworski, Bronisław Firla, Eugeniusz Fierla i Tadeusz Wratny. Zarząd ten odbył tylko dwa zebrania, poza którymi poszczególne piony rozwijały samodzielną działalność.

P i o n l i t e r a c k i zorganizował 6 spotkań i 2 seminaria, w których wzięli udział : Adam Berger /1/, Wanda Berger /5/, Janusz Gaudyn /4/, Kazimierz Jaworski /7/, Kazimierz Kaszper /4/, Alojzy Mainka /4/, Karol Piegza /2/, Gustaw Przeczek /5/, Jan Pyszko /4/, Wilhelm Przeczek /3/, Gustaw Sajdok /5/, Władysław Sikora /8/, Jan Szymik /4/, Nowoprzyjęci: Bronisław Sikora wzięli udział w 2 zebraniach a Jan.D.Zolich w jednym. W żadnym z tych zebrań nie wzięli udziału : Henryk Jasiczek, Józef Krzywoń, Władysław Młynek, Gabriel Palowski, Bronisław Procter i Gustaw Pyszko. Prelekcje na seminariach wygłosili: Wilhelm Przeczek na temat 25-lecie TL Bajka i dalsze możliwości współpracy SLA , Jan Szymik O najstarszych wydawnictwach śląskich i pierwodrukach cieszyńskich, Gustaw Sajdok 60-lecie Gustawa Przeczka, Kazimierz Kaszper- Paweł Kubisz, Alojzy Mainka - Biografia i bibliografia Pawła Musiała, Władysław Sikora - koncepcja regionalistyczna Pawła Musiała. Jako goście wystąpili na zebraniach SLA : Frant. Čečetka - Polityka Związku Pisarzy Czeskich, mgr Bogusław Żurkowski - Literatura polska w Słowacji i red. Stanisław Wilczek z Katowic - Regionalizm w świecie i na Śląsku. 5 członków pionu brało udział w wieczorach autorskich: Al.Mainka /8/, G.Sajdok /4/, K.Kaszper, W.Przeczek i Wł.Sikora po 1.

Plan utworzenia polskiego klubu pisarzy przy ostrawskim ZPC "upadł z chwilą śmierci jego autora Gustawa Przeczka. Pion literacki planował wydawanie kwartalnego Biuletynu SLA, planu jednak nie udało się zrealizować. Zainicjował ogłoszenie konkursu z okazji 30. rocznicy wyzwolenia CSRS i zaplanował wyjazd na kłódką Wiosnę Poetycką.

Pion plastyczny zorganizował 4 spotkania i 2 seminaria z udziałem: Tadeusz Berger /4/, Władysław Cejnar /1/, Józef Drong /3/, Dominik Figurny /6/, Bronisław Firla /6/, Stanisław Kraus /3/, Bronisław Liberda /5/, Gustaw Nowak /4/, Władysław Pasz /1/, Oskar Pawlas /3/, Karol Piegza /2/, Józef Rozbrój /2/, J. Rykała /1/, Tadeusz Wratny /1/. Nowoprzyjęty J. Benesz wziął udział w jednym spotkaniu, a w żadnym nie brali udziału: Gustaw Fierla/wiek i stan zdrowia/, Rudolf Kobiela, Zbyszek Kubeczka, J. Myrdacz, Józef Szkwara, Franciszek Świder, Władysław Taszek. W salce wystaw ZG zainstalowano w ciągu roku wystawy prac: Karla Stět-káře /luty/, z okazji 25-lecia TL Bajka /marzec/, grafików z Torunia i Bydgoszczy na temat Kopernik i Kosmos /czerwiec i lipiec/, uczestników pleneru Beskidy 73 /22.6 - 7.7./, Jaromíra Jindry /sierpień, wrzesień/. Członkowie pionu Bronisław Firla i Oskar Pawlas brali udział w zebraniach Galerii w Ostrawie. Bronisław Firla wziął udział w plenerze w Paczkowie, Tadeusz Berger i Bronisław Liberda w Sępólnie, Oskar Pawlas w Solinie. PZKO zorganizował po raz pierwszy plener na Kozłńcu pod nazwą Beskidy 73, MRN w Oldrychowicach, NHKG we Witkowicach oraz TH WSRP w Trzyńcu udzieliły pomocy finansowej i organizacyjnej. W plenerze tym oprócz B. Firli i J. Rozbroja z SLA wzięli udział : Tadeusz Cichy i Jerzy Puciata z Bydgoszczy oraz Piotr Grabowski z Opola. Działalność plastyków

Spiewaczo-Muzyczna.

SLA jest znana poza granicami naszego terenu dzięki poszerzającym się kontaktom z polskimi i czeskimi ośrodkami.

Najmłodszy z pionów SLA - Klub Fotografików zorganizował 5 zebrań i dwa seminaria oraz dwa plenery, w których uczestniczyli: Br. Biełan /1/, R. Fierla /1/, H. Minol /5/, E. Mleczo /8/, st. Orszulik /2/, K. Piegza /6/, K. Suchanek /4/, O. Szlaur /3/, J. Wałoszek /8/, T. Wratny /4/, Zb. Kubeczka, T. Rzyman i Wł. Wojnar nie wzięli udziału w żadnym z tych spotkań. Brali w nich udział nowo przyjęci członkowie Klubu: Fr. Bałon /5/ i J. Myrdacz /2/. Raz był obecny G. Michalik jako gość. Salka wystaw ZG zaprezentowała Portret kobiety Otto Szlaura / w kwietniu/, Ręce Fr. Bałona w październiku, Architekturę ludową Karola Piegzy /w maju i czerwcu/, Typy ludowe Kaz. Suchanka /we wrześniu/. Na przełomie lipca i sierpnia J. Myrdacz oraz Kaz. Suchanek wystawiali swe fotogramy w świetlicy MK w Gutach. W tym roku rozpoczęło pracę kółko filmowców przy MK Karwina 8. Kółko prowadzi doświadczony amator Stan. Orszulik, a nazwał je Studium Filmu Amatorskiego.

W Bydgoszczy odbyła się wystawa plastyków SLA, w ramach której znalazł się także cykl fotogramów Fr. Bałona Ręce.

Zdjęcia fotografików SLA zamieszczał Zwrot, Głos Ludu, Kalendarz śląski i inne czasopisma lokalne. Fr. Bałon, Eug. Mleczo i H. Minol sporządzili najwięcej zdjęć z imprez PZKO. Nowy członek Klubu, Fr. Bałon przygotował kolorowe okładki na 1974 rocznik Zwrotu. Stanisław Orszulik jest autorem filmu do naukowej pracy dr Paszek na temat leczenia astmy dziecięcej.

P i o n n u z y c z n y liczący 6 członków /Eug. Fierla, Józef Firla, Edward Kaim, Bronisław Kalina i Bruno Rygiel/ nie rozwijał samodzielnej działalności a jego członkowie angażowali się w Zrzeszeniu Śpiewaczo-Muzycznym.

Na przyszłość zarząd SLA postanawia wpływać na członków pionu literackiego, aby dążyli do wydawania swych utworów drukiem i w ten sposób otwarli sobie drogę do ZPC. Pion plastyczny żąda uzgodnienia z kompetentnymi czynnikami zasad wydawania katalogów dla wnowienia tej akcji.

ZESPOŁY ZG

01za Zespół odbył 68 prób i wystąpił 18 razy, co oznacza ubytek w porównaniu z poprzednim rokiem o 5 prób i 13 występów. Zespół wystąpił na 3 balach, wziął udział w ogólnopanstwowym przeglądzie zespołów amatorskich w Gottwaldowie, 2 razy wystąpił na festiwalu Csemadoku w Żelezowcach, na Dniu Prasy w Ostrawie, na ogólnopanstwowych dożynkach w Ołomuńcu, zagał MOKiP w obwodzie orłowskim / w Porębie/.

ZPiT G ó r n i k odbył po 50 prób chóru i zespołu tanecznego, 6 prób tercetu żeńskiego i 15 prób orkiestry. Liczba występów 15 była o 4 większa niż w 1972 roku przy mniejszej liczbie prób. Zespół taneczny dwukrotnie zebrał się na obozach kondycyjnych. Z występów najważniejsza była premiera IX programu w ostatnią sobotę kwietnia. W związku z nią czerwcowy Zwrot publikuje dłuższą notatkę pióra -teka-. Z innych występów wymienimy: koncert z okazji Dnia Zwycięstwa, koncerty w Kołach w Ligotce Kameralnej, Bystrzycy, Trzyncu-Osiedlu, Jabłonkowie, Orłowej-Porębie, 3 koncerty w Bydgoszczy, jeden w Radlinie, 2 nagrania w ostrawskiej rozgłośni radiowej.

Chór Nauczycieli Polskich kontynuował swoją niełatwą ale pożyteczną działalność: 35 prób i 12 występów, w tym 7 koncertów całowieczorowych /Ostrawa, Mistrzowice, Jabłonków, Si-bica, Trzyniec, Mosty k.Jabł. / i 2 koncerty wychowawcze /Sucha

Górna i Karwina 1/.

Chór męski HASŁO utrzymuje swój wysoki poziom dzięki systematycznej i wytrwałej pracy. Może się wykazać 86 próbami i 19 występami / o 20 prób i dwa występy więcej niż w roku poprzednim/. Chór reprezentował nasze śpiewactwo na Festiwalu Chórów Polonijnych w Koszalinie, gdzie wystąpił 9 razy.

Zespół dziecięcy RYTMIKA odbył 71 prób i 10 występów. W porównaniu z rokiem poprzednim prób było o 11 mniej, ale występów o siedem więcej.

TL BAJKA obchodził w tym roku 25. rocznicę swej działalności i z tej okazji nasz organ związkowy zamieścił w lutowym numerze artykuł Haliny Kowalczyk pt. Pokój na poddaszu zawierający wypowiedzi wszystkich członków zespołu. Są to: Bronisław Liberda kierujący zespołem od 1962 r., Wilhelm Przeczek kierownik literacki, reżyser i aktor, Alojzy Suchanek kierownik techniczny i kierowca zespołowego Robura oraz aktorki: najstarsza stażem Wanda Serwatka, Janina Matuszczak, Helena Pieknik, Krystyna Kubiczek i Krystyna Mrózek. Zespół wystawił w tym roku 4 sztuki : Kolasowa i Bogomazowa Czipolino, G.Sajdoka - Jesienna bajka, Jana Ozabala - Ciekawskie słońiatko i Kownackiej - Szewc Dratewka. Wystawił je 273 razy / o 14 mniej niż w poprzednim roku/ dla 18 209 dzieci /o 280 mniej/ i 1 304 dorosłych / o 1 mniej/. Z początkiem sezonu 1973/74 wprowadził abonament na 4 przedstawienia rocznie wraz z ilustrowaną /Br.Liberda/ charakterystyką przygotowywanych sztuk. Wyszła też drukowana broszurka na jubileusz pt. Bajka 1948 - 1973.

Męski kwartet wokalny Mieczysława Piechaczka odbywał próby /28/ w Klubie ZG w Czeskim Cieszynie, wyćwiczył 15 pieśni i wystąpił 15 razy/ z tego 4 występy w PRL - w Gdańsku,

Słupsku, Częstochowie i Cieszyńskie/. 25-lecie swego istnienia zespół uczcił zwiększoną liczbą koncertów dla społeczeństwa.

WAŻNIEJSZE AKCJE I IMPREZY ZWIĄZKOWE

Będzie tu mowa o imprezach i akcjach: a/ powtarzających się tradycyjnie, b/ organizowanych na większą skalę z okazji rocznic historycznych i aktualnych wydarzeń politycznych oraz c/ o imprezach poszczególnych Kół i Komitetów Miejskich i Obwodowych, o ile odbiły się głośniejszym echem w terenie.

Miesiące styczeń, luty i marzec stały pod znakiem walnych zebrań. Walne zebrania omawiano na naradach obwodowych, gdzie przedyskutowano wskazówki ZG, wyjaśniono wątpliwości i zastrzeżenia przedstawicieli poszczególnych Kół oraz omówiono sytuację i stan przygotowań w tych Kołach. Dzięki temu autor uwag pt. Koła wyszły naprzód w kwietniowym numerze Zwrotu mógł w zakończeniu swego artykułu stwierdzić: "Tegoroczne Walne Zebrania, w kilku tylko wypadkach określane jako słabe i niedostatecznie przygotowane, spełniły swoje zadanie, pozwalając snuć optymistyczne plany." Kampania walnych zebrań, zapoczątkowana w MK Sibica 29.12.1972, przebiegała przez cały pierwszy kwartał: prawie połowa Kół odbyła je w ostatnim miesiącu I kwartału. Nowe zarządy Kół wyłonione na walnych zebraniach wykazują w swoim składzie większy odsetek kobiet /26%/ i młodzieży /20% do 35 lat/. Również pod względem socjalnym i politycznym skład zarządów jest zadowalający: po 33% zarządowych to robotnicy i inteligencja pracująca, a 24% to członkowie KPC. Pierwsze miesiące roku są także okresem bali i zabaw karnawałowych. Urządzają je wszystkie Koła, które mają do dyspozycji odpowiednią salę. Tradycyjny bal ZG odbył się w tym roku w hutniczym Domu Kultury w Trzyńcu Osiedlu dnia 10 lutego z licznym udziałem gości.

z różnych zakątków naszego PZKO-wskiego terenu w miłej, naprawdę balowej atmosferze.

Godnie uczcił nasz związek 25. rocznicę wydarzeń lutowych. Członkowie związku włączyli się do akcji organizowanych przez terenowe RN i komitety FN, a większość Kół zwołała w tym okresie uroczyste zebrania z odpowiednimi prelekcjami i programem w wykonaniu własnych lub zaproszonych zespołów oraz uczniów miejscowej szkoły. Zespoły ZG wystąpiły na imprezach organizowanych przez Komitety Powiatowe i Komitet Okręgowy KPC oraz FN. Olza w Gottwaldowie na ogólnopolskiej imprezie nazwanej "Pod společnou střechou" i w Ostrawie, gdzie otrzymała akt uznania z rąk przedstawiciela ORN. W Ostrawie wystąpił też ChNP na koncercie wybranych zespołów śpiewaczych. Scena Polska TC wywodziła dla uczczenia tej rocznicy znany dramat J.K. Tyla Krwawy sąd albo Kutnohorscy hawerze w przekładzie Wandy Karczewskiej.

W marcu - jak corocznie - obchodzone mniej lub więcej uroczystości MDK, a 19.3. odbyło się drugie z kolei spotkanie naszych aktywistek w czekocieszyńskim teatrze. Na program złożyło się przemówienie przewodniczącego ZG Eugeniusza Suchanka, przegląd szkolnych i przed-szkolnych zespołów tanecznych oraz przegląd mody. Na spotkaniu wspomniano też 26. rocznicę podpisania czechosłowacko-polskiej umowy z 10 marca. Rocznicę tej poświęcono również liczne spotkania w Kołach.

Rok Kopernikowski był dalszym czynnikiem mobilizującym PZKO - od ZG po MK - i inspirującym liczne akcje. Komisja Oświatowa ZG - jak już zaznaczono na str.6 - poświęciła tej rocznicy wiele uwagi i zainicjowała cały szereg imprez dla spopularyzowania postaci i dzieła tego genialnego Polaka. Trzyniecki Hutnik przygotował Koncert Kopernikowski, którego premiera odbyła się 25 marca w trzynieckim Domu Kultury. Z koncertem tym Hutnik wystąpił w ciągu roku w kilku dalszych miejscowościach. W kinach Karwiny i Czeskiego Cieszyna wyświetlono dla

młodzieży szkół średnich /czeskich i polskich/ filmy Listy Kopernika i Kronika życia poprzedzone prelekcją o Koperniku. W ramach rewii czeskocieszyńskiej dziewięciolatki został przeprowadzony finał Konkursu Kopernikowskiego, w którym brali udział prawie że wszyscy uczniowie naszych szkół podstawowych. Do finału stanęło po sześciu uczniów klas 7 - 9 z obydwu powiatów. Zwyciężyli przedstawiciele powiatu frydecko-misteckiego. Nagrody dla uczestników konkursu ufundowali : Towarzystwo Polonia /miesięczny pobyt w PRL/, ZG i redakcja Gazetki Pioniera. Uczniowie czeskocieszyńskiego gimnazjum pod kierownictwem prof. Franciszka Morawca i aktora Sceny Polskiej Kazimierza Siedlaczka wystawili montaż Mariana Mikuty pt. Rzecz o Koperniku.

Z okazji Dnia Nauczyciela delegacja ZG spotkała się z nauczycielami, którzy w tym roku otrzymali odznaczenia władz szkolnych. Są to: Elżbieta Ocisk z DSP w Czeskim Cieszynie, dyr. Jan Gojniczek z Trzynieca 6, dyr. Bronisław Procner z Łomnej Dolnej, Helena Macura - Trzyniec 6, Bronisława Lasota - Trzyniec 1, Rudolf Wójcik - Piotrowice, Józef Kożusznik - Sucha Średnia, Jan Harok - Stonawa.

Do manifestacji 1-majowych i obchodów z okazji Dnia Zwycięstwa włączyły się wszystkie Koła, a wiele z nich organizowało własne imprezy. W Czeskim Cieszynie odbyła się dnia 19 maja tradycyjna impreza młodzieżowa Maj na Olzą organizowana przez Komisję Młodzieży Polskiej przy KO SZM w Ostrawie i grupę szkolną SZM przy miejscowym Gimnazjum. 27 maja Scena Polska wystąpiła z premierą sztuki Romana Brandsteatera Kopernik, włączając się w ten sposób do obchodów Roku Kopernikowskiego. 28. maja w gmachu czeskocieszyńskiego teatru otwarto wystawę obrazującą dorobek polskiego szkolnictwa w Czechosłowacji. Wystawę przygotował gabinet polskich szkół przy Okręgowym Instytucie Pedagogicznym w Ostrawie.

1.6. salka wystawowa w siedzibie ZG była miejscem wernisażu wystawy prac dwudziestu grafików środowiska bydgosko-toruńskiego na temat Kopernik i Kosmos. Wystawę sprowadzono w ramach współpracy ZG z Kujawsko-Pomorskim Towarzystwem Kulturalnym w Bydgoszczy.

22 i 23.6 w Trzyńcu Osiedlu otwarto okazały Dom PZKO, wybudowany wspólnym wysiłkiem zarządu i członków MK w Trzyńcu 6 przy finansowym i materiałowym poparciu ZG, dyrekcji trzynieckiej huty i MRN w Trzyńcu. Budowa tego domu jest klasycznym przykładem ofiarności i poświęcenia garstki zapaleńców porwanych stanowczością i wytrwałością jednostki, o której się nie pisze, bo sobie tego nie życzy /inż.Węglorz/.

23 i 24.6. Koła obwodu bystrzyckiego były organizatorem Festynu Górskiego w Koszarzyskach, urządzonego w tym roku dla uczczenia X Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów w Berlinie.

W lipcu - obok festynów i wycieczek krajoznawczych oraz turystycznych organizowanych przez wszystkie niemal Koła, wiele Kół organizowało różne imprezy poświęcone Świętu Odrodzenia Polski - 22 Lipca. Wśród tych imprez wysokim poziomem i oryginalną interpretacją wyróżnił się dwukrotny występ Zespołu Estradowego Warszawskiego Okręgu Wojskowego Desant w Trzyńcu i Orłowej. W Czeskim Cieszynie pod patronatem Miejskiego Ośrodka Kultury odbyła się uroczysta wieczornica z programem kulturalnym. Hawierzowski Klub pod Arkadami przygotował program na temat Manifestu Lipcowego PKWN. Trzyniec Osówki włączył do programu festynu tematykę święta lipcowego. W Karwinie 6 Nowym Mieście urządzono piękne ognisko, w Rzece i Darkowie świąteczną oprawę miał Festyn Ogrodowy. MK w Pietwałdzie, Datyniach Dolnych, Suchej Górnej urządziły wycieczki do Katowic i Planetarium Śląskiego w Chorzowie. 26 sierpnia w ramach XXVI Święta Gorolskiego - jak corocznie uroczystego i tłumnie odwiedzanego - zespół Gorol otrzymał odznakę

Ministra Kultury PRL Zasłużony dla Kultury Polskiej.

Od 7 - 9 września po raz drugi na trasie Chorzów-Hawierzów spotkali się w Rajdzie Przyjaźni kolarze czechosłowaccy i polscy. Organizatorami rajdu byli Polski Związek Motorowy w Katowicach i Automoto Klub w Czeskim Cieszynie, którzy zapowiadają, że w przyszłym roku w rajdzie wezmą udział zawodnicy ze ZSRR i NDR. ZG PZKO był fundatorem jednej z nagród - kompletu narzędzi do samochodu.

16.9. Scena Polska wystąpiła z kolejną premierą: J. Blizińskiego Pan Damazy. Recenzję Kazimierza Jaworskiego drukuje październikowy Zwrot pod tytułem Kłopotliwy Pan Damazy.

6.10. z inicjatywy byłych wychowanków polskich paralelek Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Śl. Ostrawie KNE zorganizował w Domu Polskim w Ostrawie spotkanie z okazji 50 rocznicy otwarcia tych paralelek. Równocześnie wydał jednodniówkę pt. Szkoła nauczycieli - bojowników zawierającą m.in. spis profesorów paralelek, wykaz wszystkich abiturientów /matury r. 1927, 29, 31, 33, 35, 37 i 1939/ z datą urodzenia i aktualnym adresem oraz dane statystyczne o bursie Macierzy Szkolnej w Śl. Ostrawie. Program spotkania, które prowadził dyr. Franciszek Chowaniec - jeden z pierwszych absolwentów z okresu 1923-27 - urozmaiciły występy ChNP /z 31 śpiewaków 17 ukończyło ostrawskie paralelki/, górnośląskiego sekstetu Melodia i powiatowego inspektora szkolnego w Karwinie Karola Ponczy, absolwenta paralelek z 1935 r. W spotkaniu wzięło udział ponad 100 absolwentów, a z siedmiu żyjących polskich profesorów Józef Niemiec, Karol Trombik i Józef Zuczek oraz kierowniczka bursy Gabriela Nimiec /Kunzowa/.
20 i 21.10 Sekcja Folklorystyczna zorganizowała Dni Folkloru w Ligotce Kameralnej z udziałem zespołu Gorol z Jabłonkowa, miejscowego zespołu tanecznego, gawędziarzy Renaty Huczała i Andrzeja Michalika oraz solistów Adelajdy Pasz /śpiew/ i Jana Sabeli /gra na piszczałce/.

Poszczególne występy komentowali bezkonkurencyjni Jura spod Grónia i Maciej. W drugim dniu członkowie SF wysłuchali i przedyskutowali 3 referaty : Bajka ludowa na Śląsku Cieszyńskim /dr Daniel Kadłubiec/, Badania nad problematyką przemian tradycyjnej kultury ludowej /mgr Kazimierz Jaworski z Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu/ i Ciekawostki folklorystyczne z Ligotki Kameralnej /Jan Szymik/. Uczestnicy Dni mogli również obejrzeć wystawę zdjęć Karola Piegzy, przedstawiających zabytki ludowej kultury materialnej.

24.10. w klubie PZKO zainstalowano wystawę haftu połączoną z aktywnym działaniem Klubów Kobiet.

27.10. w sali czeskokieszyńskiego teatru odbył się koncert młodocianych solistów wyłonionych w konkursie ogłoszonym przez ZG PZKO. Wykonawcami byli uczniowie DSP w Karwinie, Czeskim Cieszynie, Stonawie, Hawierzowie-Błędowicach, Suchej Górnej, Jabłonkowie i Trzyńcu, którzy śpiewali i grali na pianinie, skrzypcach oraz akordeonie.

W październiku i listopadzie nasz związek obchodzi swój MOKiP oraz włącza się do ogólnopolskiego MPCzR. W MOKiP najpopularniejszą akcją są kiermasze książki urządzone we wszystkich prawie Kołach w połączeniu z odpowiednimi prelekcjami i występami zespołów własnych lub zaproszonych. Centralną imprezę organizuje corocznie Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska ZG z wystawą i sprzedażą książek oraz płyt dostarczanych przez Ars Polonę ołomuniecką dyrekcją Knihy. W tym roku wystawa ta odbyła się w dniach 21 - 29.11. w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie pod auspicjami 500 rocznicy urodzin M.Kopernika i Roku Nauki Polskiej. Podobnie jak corocznie w czasie MOKiP sprzedano w Kołach Miejskowych ponad 18 tysięcy losów /p.str.7/.

W dniach 16 i 17 listopada bawiła na naszym terenie Państwowa Opera Śląska z Bytomia, która wystawiła w Trzyńcu i Ostrawie Halkę St.

Moniuszki. Występów tych nie organizował wprawdzie PZKO, ale

widownię wypełniają przeważnie członkowie związku.

1.12. ZG zwołał do Klubu przy ul.Bożka symposium popularno-naukowe połączone z wernisażem wystawy pt.Początki Państwa Polskiego. W symposium wzięło udział 130 uczestników, którzy wysłuchali referatów dr Józefa Macury, wiceprzewodniczącego ZG oraz dr L.Kantora i mgr J. Klajnska z cieszyńskiego oddziału Towarzystwa Wiedzy Powszechnej. Akcja była wstępem do związkowych obchodów 30. rocznica odrodzenia PRL.

5.12. na aktywie przewodniczących MK sekretarz ZG H.Szmeja dokonał oceny działalności związkowej w kończącym się roku, mgr Emil Sztabla omówił problematykę zebrań sprawozdawczych, a pracownik KO KPC w Ostrawie P.Černý zreferował stanowisko tego organu partyjnego w sprawie polityki narodowościowej w okręgu. Szczegóły zostaną jeszcze poruszone w jednym z dalszych rozdziałów, a w lutowym numerze Zwrotu znajduje się artykuł P.Černego pt. Zasady polityki narodowościowej. Nieobecność przedstawicieli 27 Kół /prawie 30%/ jest niepokojąca.

8.12. w trzynieckim Domu Kultury wystąpiła z samodzielnym recitalem solistka opery w Pilźnie Alina Farna pochodząca z Będowic.

9.12. MK PZKO w Karwinie 6 zorganizowało w tamtejszym Domu Kultury koncert solistów, w którym wystąpili karwiniacy: pianista Stanisław Bogunia, solista ostrawskiej opery, stonawianin Klemens Słowioczek oraz dwaj słuchacze ostrawskiego Konserwatorium, skrzypek Bronisław Jeleń i pianista Franciszek Polednik. Akompaniowały Ewa Słowioczek i Wanda Miech, a zapowiadał bardzo kulturalnie i dowcipnie Karol Gąsior, uczeń czeskocieszyńskiego Gimnazjum.

W ostatnich dniach grudnia wiele Kół urządzało swoje lokalne imprezy świąteczne i sylwestrowskie, a imprezą na większą skalę był tradycyjny Bal Akademicki /SAJ/ w Piaście. Wg. sprawozdania SAJ- organizatora balu - wzięło w nim udział ponad 500 gości, prawie wyłącznie młodzieży.

bez obowiązującego w międzywojennym dwudziestoleciu towarzystwa rodziców. Atmosfera i charakter obecnych bali akademickich daleko odbiega od tych przedwojennych.

KURSY - KONKURSY - SZKOLENIA - WSPÓŁZAWODNICTWA

Te tradycyjne i wypróbowane środki ożywiania i podnoszenia poziomu oraz wyników pracy związkowej stosowano i w tym roku, w którym specjalny nacisk położono na szkolenia aktywistów na szczeblu ZG i Kół. Na temat tych szkoleń lutowy nr Zwrotu zamieszcza artykuł E. Sztabli pt. "Kształcimy aktyw związkowy".

Szkolenie rozpoczęło się od członków Plenum ZG i pracowników jego sekretariatu w dniach 31 marca i 7 kwietnia. Wzięło w nim udział 50 i 37 uczestników / z 51 zgłoszonych /. W pierwszym dniu pracownik KO KPC Pavel Černý mówił na temat "Polityka kulturalna i narodowościowa KPC", a przew. ZG Eugeniusz Suchanek o roli PZKO. W drugim dniu członek Prezydium Stanisław Kondziołka omówił problemy młodzieży w PZKO, a red. Tadeusz Chrzęszcz metodykę pracy zarządu Koła - materiały do tego tematu opracował prof. Zdenek Kladosch.

19 maja odbyło się szkolenie skarbników Kół, na które zgłosiły uczestników 72 Koła, ale udział wzięło tylko 43 zgłoszonych. Przewodniczący ZG omówił rolę PZKO w realizowaniu polityki KPC, po czym księgowa ZG Emilia Heczko przeprowadziła instruktaż o prawidłowym prowadzeniu agendy finansowej Koła. Jak wynika z podanych liczb większość aktywistów, dla których te szkolenia zostały zorganizowane, ich znaczenie nie doceniła.

Nieco lepiej przedstawiał się udział w szkoleniu przewodniczących i sekretarzy Kół, które odbyło się 26 maja. W tym szkoleniu wzięło udział 130 aktywistów / ze 150 zgłoszonych /, przy czym również i to szkolenie 25 Kół zignorowało.

Reasumując omówione wyżej szkolenia aktywu związkowego dochodzimy do stwierdzenia, że tylko 15 Kół nie wysłało swego przedstawiciela na żadne z tych szkoleń - jest to prawie 20% ogólnej liczby Kół związkowych.

Również i w tym roku wielką uwagę poświęcono szkoleniu aktywistów ruchu młodzieżowego w PZKO. Komisja Życia Towarzyskiego, realizując zaplanowane szkolenia kierowników Klubów Młodych, zorganizowała cykl spotkań zainaugurowany 30 grudnia 1972 r.

Pierwsze tegoroczne spotkanie /27 stycznia/ zgromadziło 87 uczestników, którzy wysłuchali i przedyskutowali referaty Alojzego Mainki i Jana Nowaka z PRL. 24 marca dla 93 młodzieżowców wykładali Jan Waszek i Józef Nowak z PRL. 14 kwietnia liczba uczestników spadła do 54, a wykłady wygłosili dr Leopold Kantor z Cieszyna i aktor Sceny Polskiej TC Kazimierz Siedlaczek. W kolejnym spotkaniu dnia 26 maja wzięło udział tylko 46 aktywistów, 5 spotkanie poświęcone było omówieniu problemów pracy młodzieży /Kluby Młodych/ oraz roli i aktualnej sytuacji prasy lokalnej.

W ramach tradycyjnego już Festynu Górskiego odbył się turniej siatkówki, w którym w tym roku wzięło udział 12 drużyn z MK w Gródku, Mostach k. Jabł., Ligotki Kameralnej / 1-3 miejsca/, Bystrzycy, Wędryni, Wędryni-Zaolzia, Lesznej, Karpętnej, Skrzeczonia, Karwiny 6, Błędowic oraz drużyna czeskokocieszyńskiego Gimnazjum.

W czasie wakacji - jak corocznie - w Koszarzyskach odbyło się kilka szkoleń internatowych. Od 29.6. - 1.7. i od 31.8. - 2.9. były to dwa cykle kursu tanecznego z udziałem : 30 uczestników z 11 zespołów związkowych i 3 szkolnych w I cyklu oraz 18 uczestników z 7 zespołów Kół i 2 zespołów szkolnych w II cyklu. I cykl poświęcony był tańcom słowackim w związku z przypadającą w przyszłym roku 30 rocznicą Słowackiego Powstania Narodowego. Zajęcia prowadził instruktor tańca ZG KSUT-u Juraj Prochazka. Oprócz niego wykładowcami byli: Eugeniusz

Suchanek, Edward Kaim, Alojzy Mainka, Janina Rzyman, Wanda Heczko. W kursie reżysera, przebiegającym w Koszarzyskach od 7 - 13 lipca, wzięło udział 17 uczestników / 5 z powiatu karwińskiego i 12 z pow. frydecko-misteckiego/. Kurs obejmował 56 godzin, a zajęcia prowadzili : Eugeniusz Suchanek, Edward Kaim, Alojzy Mainka oraz Kazimierz Siedlaczki Karol Suszka z zespołu Sceny Polskiej TC. Uczestnicy kursu wystawili na zakończenie montaż Al.Mainki pt. "Beskidzka partyzantka".

W okresie od 10 października do 5 grudnia Komisja Taneczna zorganizowała dla 14 uczestników wieczorowy kurs metodyki nauczania podstawowych kroków polskich tańców narodowych. W sześciu seminariach na temat śląskich, lubelskich, wielkopolskich, rzeszowskich oraz współczesnych tańców brało udział 13-27 uczestników.

Charakter szkolenia miało Studio Piosenki oraz spotkania dyrygentów, o których jest wzmianka na str.8.

Również 10 spotkań Ogniska Techników można uważać za formę szkolenia prelegentów. 16 członków tego Ogniska brało udział w seminariach organizowanych w PRL przez NOT /Najwyższą Organizację Techniczną/ i Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną Polonia.

Komisja Teatralna i Żywego Słowa oprócz wspomnianego kursu internatowego reżysera zorganizowała wieczorowy kurs charakteryzacji scenicznej w okresie od 23.3 do 4.5. W kursie, prowadzonym przez charakteryzatora Teatru Cieszyńskiego, Stanisława Dostala, wzięło udział 30 uczestników.

W rozdziale "Ważniejsze imprezy i akcje związkowe" jest mowa o przegładzie szkolnych zespołów tanecznych /19.3./, o finale konkursu Kopernikowskiego. Tę drugą wiadomość trzeba uzupełnić tym, że finaliści naszego konkursu w czasie swojego miesięcznego pobytu w PRL spotkali się z grupami polonijnymi z Kanady, Szwajcarii, Austrii i Libanu i że na konkursie Kopernikowskim w Toruniu zajęli I miejsce.

19 maja na Przeglądzie Zespołów Tanecznych PZKO w trzynieckim Domu Kultury spotkali się tancerze z Czeskiego Cieszyna, Suchej Górnej, Olbrachcic, Darkowa, Bystrzycy, Błędowic i Sibicy, którzy zaprezentowali tańce w układzie: Anny Wacławik, Iwony Guńka, Janiny Rzyman, Janiny Wicherek, Kornelii Suchanek i Otona Jaworka.

16 czerwca w karwińskim Domu Kultury odbył się przegląd chórów szkolnych, w którym brało udział 8 zespołów: DSP z Karwiny 4-Raju, /kier. Danuta Grabowska/, DSP Karwina 6 -N.Miasto /Helena Wierzoń/, DSP Gnojnik /Krystyna Pieknik/, DSP Gródek /Paweł Czudek/, DSP Błędowice /Waleria Bilan/, DSP Karwina 1 - Miasto /Irena Krzan/, DSP Sucha Górna /Janina Czaja/ i DSP Jabłonków /Władysław Winkler/. W sierpniowym numerze polskiego miesięcznika POLSKA opublikowano listę laureatów konkursu plastycznego dla dzieci nt. Polska w oczach dziecka. Wśród 39 nazwisk z 23 krajów znajdujemy 3 nazwiska z naszego terenu: Maryla Barteczek ze Smiłowic, Lena Liberda z Czeskiego Cieszyna i Wiesław Słonka z Gór.Cierlicka.

Pod koniec marca trzyniecki Dom Kultury gościł w swoich murach finalistów XVIII Konkursu Recytacji Poezji i Prozy Artystycznej. 73 uczestników wyłonionych zostało spośród półtora tysiąca uczestników szkolnych i obwodowych eliminacji - w tym tylko dwie uczestniczki z Klubu Młodych MK PZKO w Nawsiu, zaś reszta ze szkół podstawowych i średnich. Laureatami w poszczególnych kategoriach tegorocznego konkursu zostali:

- I - L.Branny/Trzyniec 6/, J.Sikora /Pioseczna/, Grażyna Bajer /Sucha Górna/
- II - M.Wałach/Bystrzyca/, J.Morcinek /Trzyniec 1/, Małg.Siedlaczek /Trzyniec 6/
- III - L.Szturc /Bystrzyca/, Irena Chlebek /Karwina 1/, Ewa Dzik /Orłowa II/

IV - Jadwiga Sikora /Wędrynia/, Ilona Sliż /Trzyniec 6/, Grażyna Sajdok /Bystrzyca/

V - Jan Monczka /Gimnazjum Orłowa II/, Janusz i Paweł Żywczokowie
Gimnazjum Cz.Cieszyn/

VI - Zofia i Danuta Sucha /Klub Młodych MK Nawsie/

W Y D A W N I C T W A P Z K O

Organ związkowy ZWROT wkroczył w grudniu ub.r. 1972 do 25 rocznika. W styczniowym numerze redakcja przedstawia czytelnikom swoje plany w artykule pt. "Nasze zamiary". W artykule stwierdza się, że "czytelnicy będą oczekiwać od Zwrotu wypowiedzi na różne tematy, wypowiedzi respektujących ich specyfikę: przynależność do grupy narodowościowej oraz członkostwo w PZKO", że Zwrot "uwzględniać musi również problemy PRL, a w pewnych okolicznościach i innych krajów". Redakcja oświadcza, że Zwrot uściśli i skonkretyzuje współpracę z Sekcją Folklorystyczną, poszerzy rubrykę "Nuty i noty Ostrawy", wprowadzi nowe rubryki : "Czym żyje Polska?" oraz "O nas w Polsce i na świecie". Zakończenie artykułu zapowiada stałe dążenie do ulepszania pisma: "Dopiero doświadczenia pierwszego półrocza nauczą redakcję jak postępować dalej i lepiej." Rocznik XXV /nr.278 - 289/ zawiera następujące rubryki: 1. Artykuły naukowe, polityczne i ogólne /126 pozycji - najwięcej pióra red.Haliny Kowalczyk /hak/ - 14, Al.Mainki - 6, Obserwator - 7, Leopold Wałoszek - 6./ 2. Proza / 11 pozycji, w tym 5 przekładów i 2 pozycje miejscowych autorów: Gustawa Przeczka i Kazimierza Jaworskiego/. 3. Wiersze /23 utworów przeważnie lalkalnych i młodych - Janusz Gaudyn, G.Przeczek, Kamill Krzysztof, Gustaw Pyszko, Gustaw Sajdok, Bron.Sikora, Jan Daniel Zolich, J.Bezecny. Wśród tych utworów znajduje się wiersz nestora śląskich poetów Jana Kubisza z 1873 r. napisany na 400 rocz-

nicę urodzin Mikołaja Kopernika, a nigdzie totąd nie drukowany.

4. Rubryka "Czym żyje Polska?" zamieściła w 6 numerach artykuły podpisane kryptonimem Rodan. 5. W numerach 1,3 - 6, autor kryjący się pod pseudonimem Varsoviensis publikuje "Wieści stołeczne". 6. W rubryce "Z teki widza i słuchacza" informacje o imprezach kulturalnych publikuje autor KS. 7. Alfred Kocur kontynuuje swoje szkice "Z dziejów szkolnictwa" w numerach 1,3,6,7,9 i 11. W rubryce 8. "Folklor" mamy 3 pozycje pióra Gustawa Fierli - nr 1-3 oraz jedną Rudolfa Ochmana w nr 10. 9. "Ludowym piórem" - 10 pozycji 5 autorów. 10. Autorami 25 "Recenzji" są: K.Jaworski - 8, hak - 3, L.B. i jko po dwie.

Dalsze rubryki to : 11. Glosy /15 pozycji pióra ak i AR/, 12. "Feliety" /Adam Sylwester na 3 stronie okładki - wszystkich 12 numerów/. 13. Osobny rozdział stanowią zdjęcia, ilustracje i rysunki stanowiące urozmaicenie poszczególnych numerów i zdobiące kartę tytułową każdego numeru. Redakcja wykorzystwała w tym roku najwięcej zdjęć Jana Byrtusa z Trzyńca i Franciszka Bałona, przewodniczącego pionu fotograficznego SLA. W rubryce 14. Rocznice - sylwetki znajdujemy 9 pozycji. Pod koniec każdego numeru znajdują się "Kronika, noty, korespondencja a na str. 39 oraz 40 " O nas w Polsce i na świecie". Okładki każdego numeru w tym roku wypełniały: strona tytułowa kolorowe zdjęcie Jana Byrtusa, 2 strona - cytaty z ostatniej uchwały zjazdowej, 3. strona felietony Adama Sylwestra i 4. strona - wiersze.

ZG i redakcja miesięcznika wykorzystały XXV-lecie jego powstania dla przeprowadzenia akcji werbunkowej nowych abonentów, wysuwając hasło: "Każde Koło na 100 członków zyskuje jednego nowego odbiorcę Zwrotu". W akcji tej wyróżniły się Koła: Ropica, Wędrynia, Zaolzie, Łomna Dolna, Ostrawa, Ligotka Kameralna, Cierlicko-Kościelec, Jabłonków, N.Bogumin, Orłowa III-Poręba, Czeski Cieszyn, Bystrzyca, Trzyniec VI-Osiedle, Grodziszcz, Kojkowice, Karwina-Sowiniec, Kar-

wina- Henryk, Nawsie, Trzyniec-Osówki, Hawierzów.

W grudniowym, jubileuszowym numerze pojawił się retrospekcyjny artykuł Jana Kurzelowskiego pt. Na zamknięcie XXV rocznika. Artykuł zawiera dzieje pisma i jego ocenę pod redakcją Pawła Kubisza /1949-1959/, dr Tadeusza Siwka /1958-1964/, Jana Rusnoka /1964-1969/, Tadeusza Chrzęszcza /1969-1972/ i Eugeniusza Suchanka od r.1972. Autor artykułu zastrzega się we wstępie, że jego oceny są subiektywne, ponieważ był współpracownikiem Zwrotu od jego założenia. Subiektywizm autora najwyraźniej występuje w ocenie ostatniego okresu, o którym Kurzelowski pisze "Różne zmiany, jakie zaistniały wokół pisma, nie wyszły pismu, jak się wydaje, na dobre. Zwrot od paru lat znajduje się w pewnym impasie...".

ZG wydał w tym roku 40-stronicową broszurkę z okazji 25 rocznicy powstania TL "Bajka". Broszura z licznymi zdjęciami z repertuaru całego ćwierćwiecza zawiera artykuły: red. Kazimierza Kaszpera, sekretarza ZG Henryka Szmei, założyciela "Bajki" Ferd. Króla, jego następcy Adama Wawrosza, obecnego kierownika Bronisława Liberdy. Oprócz tego znajdujemy w niej wspomnienia kierownika technicznego Emila Mrózka, Głosy na łamach prasy, Głosy widzów, repertuar w poszczególnych latach /do r.1964 przeważnie po 3 pozycje rocznie, od 1965 po cztery/. Broszurę zamyka "Statystyka występów TL "Bajka" z której wynika, że "Bajka" w ciągu 25 lat wystawiła 82 premiery, wystąpiła 5 880 razy, jej przedstawienia obejrzało 508 245 dzieci i 59 831 dorosłych widzów.

W ostawskim wydawnictwie okręgowym Profil oprócz tradycyjnego Kalendarza śląskiego /na r.1974/ wyszło II wydanie "Godek śląskich" Józefa Ondrusza oraz dr Karola Daniela Kadłubca obszerna monografia pt. "Gawędziarz cieszyński Józef Jeżowicz". Praca objętości 442 stron zawiera 195 opowieści Józefa Jeżowicza ilustrowanych 67 zdjęciami gawędziarza i jego otoczenia oraz naukowe ich opracowanie.

Praca dr K.D.Kadłubca jest dalszą pozycją świadczącą chlubnie o polskim społeczeństwie w CSRS, o możliwościach które stwarza temu społeczeństwu ustrój socjalistyczny.

Z licznych, krótszych lub obszerniejszych, wzmianek i artykułów prasowych /wycinki znajdują się w archiwum związkowym/ wymieńmy niektóre z prasy PRL. "Głos Ziemi Cieszyńskiej" wprowadził od stycznia b.r. stałą rubrykę pod nazwą "U rodaków zza Olzy".

W katowickich "Poglądach" od stycznia pojawia się związana notka o naszym życiu kulturalnym i oświatowym. Sporo wiadomości o naszej pracy zamieszcza Biuletyn Towarzystwa Polonia w Warszawie oraz Biuletyn Krajowej Agencji Informacyjnej.

W "Życiu Śpiewaczym" pojawił się artykuł Bolesława Bartoszewicza o zeszłorocznym Festiwalu Zespołów Polonijnych w Rzeszowie. W młodzieżowym "Dookoła Świata" Jadwiga Andrzejewska pisze o studentach polonijnych na UJ, podkreślając powojenną rolę studentów z CSRS i USA. Miesięcznik "Kultura i Ty" zamieścił obszerną informację o wydawnictwach naszej Sekcji Folklorystycznej. Kieleckie "Przemiany" drukują fraszki i aforyzmy Janusza Gaudyna. W Kalendarzu opolskim na rok 1973 pojawił się artykuł Anny Wacławik o pezetkaowskich zespołach "Gorol", "Górnik", "Olza", "Sibica" oraz artykuł Józefa Stebla o Żwirkowisku. "Świerszczyk" drukuje rysunkowy cykl "Przygód Kozła Brodatego" Bronisława Liberdy. Prasa polonijna na Zachodzie podawała wiadomości o działalności Komisji Oświatowej w związku z Rokiem Kopernikowskim. Londyński periodyk postępowy "Nauka i wychowanie" zmaieścił obszerny artykuł o Żwirce i Wigurze ze wzmianką o Józefie Steblu. W pracy Szymona Kędry i Andrzeja Szefera pt. "Nauczyciele śląscy polegli i zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji" /wydawca Śląski Instytut Naukowy i Zarząd Okręgu ZNP w Katowicach/ znajdujemy - z pewnymi lukami i nieścisłościami - również nauczycieli

z naszego terenu. Lipcowy Zwrot na str 39 przynosi wiadomość o przygotowywanym do druku "Indeksie periodyków polskich wydawanych za granicą Polski od września 1939". Autorem pracy obejmującej 5 tomów, każdy ponad 1 000 tytułów z dokładnym opisem bibliograficznym jest znany działacz polonijny w Kalifornii, Jan Kowalik /Sławiczek/ pochodzący ze Śląska Cieszyńskiego.

Z wydawnictw czeskich warto zanotować wydanie dwu podręczników językowych. Państwowe Wydawnictwo Pedagogiczne w Pradze zaczęło wydawać w zeszytach podręcznik dla Polaków zatrudnionych w Czechosłowacji pt. "Podstawowe wiadomości ze współczesnego języka czeskiego". Autorami są dwaj pracownicy Uniwersytetu Karola w Pradze: prof. Václav Křístek i docent Teodor Bešta. Dla studentów filologii polskiej przeznaczony jest dwuczęściowy podręcznik docentów UK w Pradze Jana Petra i Otakara Bartoša pt. "Úvod do polonistiky".

Z E S T A T Y S T Y K I Z W I Ą Z K O W E J

Podobnie jak w poprzednim roku podajemy dane statystyczne o działalności kulturalno-oświatowej, działalności zespołów terenowych, o ruchu członków i odbiorze znaczków członkowskich. Porównanie z rokiem 1972 i wnioski pozostawiamy czytelnikom.

Działalność kulturalno - oświatowa

Rodzaj	Liczba	liczba uczestników
Wieczory świetlicowe	286	16 754
Kluby młodzieżowe	55	26 708
Kluby Kobiet	67	11 681
Kluby Propozycji	13	22 625
Prelekcje z ramienia ZG	562	32 638
Prelekcje własne Kół	149	8 892
Kółka Czytelnicze	3	46
Świetlice dziecięce	83	7 254

Świetlice w przyrodzie	83	3 027
Wycieczki krajoznawcze	158	6 712
Kółka sportowe	52	5 093
Wystawy książek	104	5 523
Wystawy inne	139	38 581
Kursy	46	2 215
Akademie	113	15 832
Koncerty	53	11 980
Bale i zabawy	117	23 256
Festyny	91	19 785

Działalność zespołów terenowych

Rodzaj	Liczba zesp.	Prób	Występów	Członków
Chóry żeńskie	9	328	48	328
Chóry męskie	8	379	95	379
Chóry mieszane	17	482	101	585
Małe zespoły wokalne	29	689	219	196
Zespoły instrumentalne	13	328	138	61
Zespoły teatralne	40	959	78	--
Zespoły taneczne	27	665	89	--

Ruch członków

	Pow. Karwina	Frydek-Mistek	razem
Stan 31.12.1972	13.988	8 277	22 265
Przybyło	469	541	1 010
Ubyło	352	211	563
z tego: zmarłych	187	89	276
skreślonych i występuj.	165	122	287
Stan 31.12.1973	14 104	8 618	22 722
kobiet	7 063	4 227	11 290
mężczyzn	7 041	4 391	11 432

Odbiór znaczków członkowskich

	razem	Pow. Karwina	Frydek-Mistek
Znaczki	84 892	53 976	30 916
z tego po 3.-	65 882	43 555	22 327
po 1.-	19 010	10 421	8 589

Z W R O T

Nakład 4 000 egz. o 18 mniej niż przed rokiem

Abonentów 3 675 o 95 mniej

T L B A J K A

Wystawiono spektakli 4

Przedstawień 273 / o 14 mniej/

Widzów 19 513 / o 281 mniej/

Z tego: dzieci 18 209 / o 280 mniej/

dorosłych 1 304 / o 1 mniej/

K O S T I U M E R I A

Klientów 1 268 / o 3 mniej/

Wypożyczono:

kostiumów 5 409 / o 1 271 mniej/

butów 794 / o 28 par mniej/

peruk , warkoczy 318 / o 207 mniej/

Dane statystyczne o zespołach przy ZG /Olza, Górnik, ChNP, Hasło,
Rytmika i kwartet Miecz.Piechaczka /znajdują się na str 15 -16/.

P Z K O , P A R T I A I I N N E O R G A N I Z A C J E

Wzajemne kontakty między organami i organizacjami KPC a PZKO nadal się rozwijały i pogłębiały. ZG na swych zebraniach oceniał uchwały i dyrektywy organów partyjnych dotyczące działalności organizacji społecznych i przekazywał zarądom Kół wskazówki do ich realizacji. W tym roku była to uchwała o pracy wśród młodzieży zobowiązująca wszystkie organizacje Frontu Narodowego do wzmożenia pracy wychowawczej wśród młodych członków. PZKO ma ich w swoich szeregach 4 275 w wieku 15 - 24 lat.

Zgodnie z tą dyrektywą partii ZG i zarządy Kół zwróciły specjalną uwagę na pracę Klubów Młodych / a pracowało ich 53; 22 w powiecie karwińskim i 31 we frydecko-misteckim/ oraz współpracę z 6 polskimi grupami SZM /Olbrachcice, Stonawa, Sucha Górna, Koszarzyska, Trzyniec i Hawierzów/. Grupy te korzystały z lokali świetlicowych Kół i cieszyły się pełnym poparciem ich zarządów. Spośród 53 Klubów Młodych wyróżniały się : Mosty, Błędowice, Trzyniec-Osiedle, Bystrzyca, Karwina 6, Kojkowice, Leszna Dolna, Skrzecznoń, Lutynia Dolna, Cierlicko-Centrum, Jabłonków-Jasienie, Piosek, Niebory, Gródek, Trzanowice, Trzyniec-Podlesie, Wędrynia-Zaolzie, Problemom młodzieży związkowej poświęcony jest majowy numer ZWROTU. Z artykułów w tym numerze na specjalną uwagę zasługuje artykuł Otylii Rusek pt. "Przy okrągłym stole w Dziupli". Artykuł jest relacją z dyskusji członków Komisji Młodzieży Polskiej przy Komitecie Okręgowym SZM w Ostrawie: przewodniczącego Komisji inż. Zygmunta Wajnera, Bogdana Kiszki i Jana Walczyski, przewodniczącego SZM w oldrzychowickiej Tesli. Przedmiotem dyskusji była kwestia narodowościowa w SZM.

OK KPC zwołał w dniu 23 listopada do Domu Kultury w Ostrawie

Marianskich Górach konferencję ideologiczną na temat "Marksistowsko-leninowskie pojmowanie kwestii narodowej". Materiały z tej konferencji zostały wydane w broszurze. Broszura oprócz 7 referatów / w tym referat przewodniczącego ZG PZKO -redaktora Stanisława Kondziołki/ zawiera pełny tekst konstytucyjnej ustawy nr 144 z 27.10.1968 o położeniu narodowości w CSRS oraz wykaz literatury o kwestii narodowej. Miejscowe Koła PZKO utrzymywały żywe kontakty z innymi członkami FN w swoich gminach jak Związek Przyjaźni Czechosłowacko-Radzieckiej, Związek Bojowników Antyfaszystowskich, Czerwony Krzyż, Straż Pożarna, Związek Kobiet i in.

Wiele Kół i ich zespołów kontynuowało współpracę z pokrewnymi organizacjami w PRL. O niektórych spotkaniach będzie mowa w następnym rozdziale.

Z ŻYCIA I DZIAŁALNOŚCI KOŁ

Porównując dane statystyczne z bieżącego roku i poprzedniego roku stwierdzimy nieznaczne ożywienie działalności kulturalno-oświatowej, gdzie większość pozycji wykazuje mniejszy lub większy wzrost. Największy jest ten wzrost w prelekcjach wygłaszanych przez prelegentów delegowanych przez ZG / z 240 prelekcji do 522 z udziałem 32 638 słuchaczy w 1973 r. a 12 966 w roku 1972/. Równocześnie spadła liczba prelekcji własnych Kół / 149 prelekcji z 8 892 słuchaczami w 1973 roku i 204 prelekcje z 9 057 uczestników/. Obniżyła się liczba zespołów w Kołach. Przybyły wprowadzić dwa zespoły teatralne, ale obniżyła się liczba przedstawień wystawionych przez te zespoły / 112 do 78/. Z zestawienia wynika, że w każdym Kole jest zespół, ale w rzeczywistości są Koła, przy których pracują

dwa i więcej zespołów, ale z roku na rok przybywa Kół bez zespołów. Lukę tę starają się wypełnić kluby: młodzieży /55/, kobiet / 35 /, propozycji / 13/ oraz kółka sportowe / 52 /. Liczba tych klubów i kółek wzrasta, ale w swojej pracy borykają się z poważnymi trudnościami, wpływającymi z braku doświadczonych kierowników i wynikającymi stąd metodami pracy w Klubach. Szczególnie daje się to odczuć w klubach młodzieży, które jedyne notują w tym roku spadek liczby uczestników w spotkaniach / z 30 090 w roku 1972 do 26 708 w roku bieżącym/ . Znaczne ożywienie pracy klubów propozycji tłumaczy częściowo wzrost liczby prelekcji, o których była mowa wyżej.

Po tych ogólnikowych uwagach na temat danych statystycznych przyjrzyjmy się ciekawszym poczynaniom poszczególnych Kół i Komitetów Miejskich /Obwodowych/. Na stronie 17 podajemy, że pierwszy kwartał stał pod znakiem walnych zebrań Kół. Marcowy numer Zwrotu w krótkiej notatce pt. Walne zebrania stwierdza, że do końca lutego odbyło się 46 zebrań, że wzięło w nich udział przeciętnie 96 osób, a przeciętny udział w dyskusji wynosił 8 uczestników zebrania.

W tym samym numerze znajdziemy notatkę o ambitnym planie pracy Klubu Młodych w Karwinie 6 i w Lesznej Dolnej.

W kwietniowym numerze aktywista MK w Hawierzowie- Suchej w ramach dyskusji pt. Którędy i jak ? /rozpoczętej w numerze drugim na str. 24/ zapoznaje czytelników z doświadczeniami z planowaniem pracy w swoim Kole.

17 marca powstała przy ZG 15-osobowa Rada Klubów Młodych dla koordynowania planów pracy poszczególnych klubów oraz organizowania obwodowych i centralnych imprez młodzieżowych jak również dla pomocy poszczególnym klubom.

Emil Sztabla w notatce pt. Kontakty z terenem / Zwrot 4/73 str. 39/ stwierdza, że "aktyw powiatowy dla powiatu frydecko-misteckiego, składający się z członków Plenum ZG i działaczy związkowych, inspirowany przez pracowników sekretariatu ZG, zdołał w pierwszym kwartale spotkać się z przedstawicielami wszystkich Kół w poszczególnych obwodach i środowiskach oraz w samych Kołach, by wspólnie przedyskutować najbliższe zadania stojące przed związkiem." W powiecie tym postanowiono też powołać Komitety obwodowe w Gnojniku i Bystrzycy oraz Komitet Miejski w Jabłonkowie. Zgodnie z uchwałą Plenum ZG każdemu członkowi aktywu powiatowego powierzono opiekę nad jednym lub dwoma Kołami. Jako przykład skuteczności takiej opieki autor podaje MK w Rzece.

30 marca MK w Olbrachcicach obchodziło uroczyste 50-lecie powstania chóru w swej gminie.

7 kwietnia w bardzo ruchliwym Kole we Skrzeczoni / 5 czynnych zespołów/ obchodzono 25. rocznicę pracy zespołu teatralnego Świt oraz jego inicjatora i reżysera, Konstantego Krzystka. W programie akademii urządzonej z tej okazji przypomniano fragmenty niektórych sztuk granych przez zespół w zakończonym ćwierćwieczu oraz wystąpił z własnym repertuarem młodzieżowy zespół teatralny. Akademia połączona była z wystawą pamiątek 60-letniej historii amatorskiego ruchu teatralnego w Skrzeczoni.

6 maja w ramach obchodów 750-lecia istnienia miasta Orłowej odbył się w Miejskim Domu Kultury tradycyjny koncert chóru męskiego Hasło, który w tym roku zaprosił do współudziału męski chór Klubu Zakładowego Kopalni "Wujek" z Katowic-Piotrowic.

13 maja odbyła się jubileuszowa akademie w Piotrowicach dla uczczenia 45. rocznicy powstania chóru mieszanego w przygranicznych Piotrowicach.

12 maja popularny zespół GAMA MK w Suchej Górnej obchodził 20. rocznicę swojej działalności.

20 maja ZPiT Górnik wystąpił w Ligotce Kameralnej dla Kół tworzącego się obwodu gnojnickiego.

24 maja Komitet Miejski w Hawierzowie zorganizował koncert Kopernikowski, którego program wypełnił zespół Hutnik z Trzyńca /patrz strona 18/.

26 maja zespół teatralny MK Wędrzynia wystawił z okazji 70-lecia amatorskiego ruchu teatralnego w tej podgórskiej wiosce dramat wg J.I.Kraszewskiego pt. Córka z chaty za wsią. O powodzeniu przedstawienia świadczy fakt, że musiano je jeszcze dwa razy powtarzać.

27 maja w Domu PZKO w Bystrzycy została odsłonięta tablica pamiątkowa bystrzyckiego rodaka, nieustraszonego działacza komunistycznego, posła do praskiego Zgromadzenia Narodowego Karola Sliwki.

W tym samym dniu w orłowskim Domu Kultury odbył się unikalny recital solistów-absolwentów pierwszego i do 1938 roku jedynego polskiego Gimnazjum w Czechosłowacji. W recitalu wystąpili: Oswald Bugiel solista opery w Magdeburgu /przedtem w Bratysławie i Ostrawie/, Alina Farna - solistka opery w Pilźnie, Klemens Słowioczek - solista opery ostrawskiej i tegoroczny laureat Konkursu interpretacyjnego CSR w kategorii głosów męskich oraz absolwent ostrawskiego Konserwatorium i praskiego AMU - Stanisław Bogunia.

W maju też odbył się w starej Karwinie - na Altmanówce jubileusz 45-lecia chóru mieszanego Dźwięk przy likwidowanym / z powodu szkód górniczych/ MK PZKO na Granicach. Ta część starej Karwiny /Karwina 2 - Kopalnie/ ulegnie kompletnej likwidacji i wszyscy jej mieszkańcy przeniosą się albo do nowej dzielnicy /Karwina 8/, albo do innych gmin. W związku z tym zrodziła się myśl, aby w tej dzielnicy utworzyć nowe Koło PZKO, a przy nim chór.

Wśród licznych imprez organizowanych z okazji święta odrodzenia PRL /patrz strona 20/ na uwagę zasługuje "gucka propozycja" /Zwrot nr 9/73 strona 37/ - wystawa fotografii dwu miejscowych fotografików - Kazimierza Suchanka i Jana Myrdacza. Wernisaż tej wystawy odbył się w dniu 22 lipca.

14 lipca chór mieszany, kwartet żeński i męski, oktet mieszany oraz młodzieżowy zespół taneczny MK w Błędowicach wyjechał do Babciborza - z którym błędowickie Koło nawiązało w zeszłym roku współpracę - aby wziąć udział w odsłonięciu pomnika Matki Polski w tym mieście.

18 sierpnia w MK w Orłowej II - Łazach odbyła się skromna uroczystość otwarcia nowej świetlicy Koła w budynku mieszkalnym należącym do PDSR. Dotychczasowa świetlica w budynku dawnej szkoły wydziałowej /zbudowanej przez Macierz Szkolną w 1926 roku/ nie nadaje się do dalszego użytku w skutek szkód górniczych i w najbliższym czasie ulegnie rozbiórce. Łazy, które przed wojną miały przeszło 8 tysięcy mieszkańców, mają ich dziś zaledwie dwa tysiące.

Górnosuskie Robinsonki /dziewczęcy mały zespół wokalny pod kierownictwem znanej nauczycielki szkoły muzycznej Marty Bury/ z czwórką uczniów orłowskiego gimnazjum / a właściwie elokowanych klas czesko-cieszyńskiego Gimnazjum/ spędziły cztery tygodnie wakacji w Radawnicy /powiat Złotów, województwo Koszalin/ na Międzynarodowym Obozie Muzyczno-Plastycznym zorganizowanym przez Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne w Bydgoszczy.

Alojzy Mainka w sierpniowym Zwrocie na str 7 omawia szczegółowo i konkretnie metody pracy MK w Karwinie 6 - Nowe Miasto /dawniej Stalingrad/ w artykule pt. Koło informuje Klub zaprasza. Swoje uwagi kończy krzepiącym stwierdzeniem: "A więc PZKO w nowoczesnej, obowiązującej konwencji."

W przeddzień Święta Odrodzenia PRL górmosuskiemu zespołowi Melodia została przekazana odznaka "Zasłużony dla Kultury Polskiej", którą mu przyznał minister kultury i sztuki PRL.

W sierpniu i początkiem września odbyły się w kilku Kołach dożynki / Guty, Szumbark, Olbrachcice, Żuków Dolny, Łazy, Błędowice i in./. Szczególnie udana były ta impreza w Błędowicach tak ze względu na liczny udział uczestników, gości / z Raciborza, delegacja Konsulatu PRL w Ostrawie, PRN w Karwinie, ZG PZKO/ jak i ze względu na urozmaicony program w wykonaniu zespołów Koła, zespołu Sibica oraz chóru dziecięcego miejscowej czeskiej dziewięciolatki.

O pracy MK w Dolnej Lesznej pisze Halina Kowalczyk w wrześniowym numerze Zwrotu / Jeden dzień w oazie/ a Alojzy Mainka w artykule pt. "Pod Arkadami parada ambitnych" przedstawia pracę i osiągnięcia MK w Hawierzowie-Centrum, gdzie ster przejęła młodzież.

O problemach MK w Nowym Boguminie pisze hes w październikowym Zwrocie w artykule zatytułowanym "Wierzmy, że jutro będzie lepiej".

20 października nastąpiło w Skrzeczoniu uroczyste otwarcie świetlicy, o której jest wzmianka na stronicy 11. Przy jej remoncie członkowie Koła odpracowali bezinteresownie ponad 1500 godzin.

Jest to siódmy zrzędu DOM PZKO wybudowany /wyremontowany/ w akcji Dwadzieścia świetlic na Dwudziestolecie Związku. W domu tym Prezydium ZG odbyło swoje wyjazdowe posiedzenie dnia 4 grudnia, a 8 grudnia zjechali się tu reżyserzy szkolnych i związkowych zespołów teatralnych dla zakończenia PZKO-wskiego Roku Teatralnego. Na spotkaniu tym referaty wygłosili Alojzy Kudziełka na temat Zadania i osiągnięcia amatorskiego ruchu teatralnego w 1973 roku. i redaktor Stanisław Wilczek, wiceprzewodniczący Towarzystwa Kultury Teatralnej w Katowicach na temat Amatorski ruch teatralny w PRL.

Miesiące listopad i grudzień obfitowały w jubileusze. W listopadzie dwa zespoły MK w Suchej Górnej obchodziły swój jubileusz : zespół taneczny pod kierownictwem Janiny Rzyman obchodził 20-lecie swej działalności, a chór mieszany Tęcza pod kierownictwem Janiny Czaja pracuje 10 lat.

10.11. Z okazji 15. rocznicy założenia zespołu Przyjaźń w Karwinie odbył się jubileuszowy koncert w karwińskim Domu Kultury.

Grudniowy numer Zwrotu na stronicy 31 zamieszcza recenzję pióra swego współpracownika - teka - jubileuszowego koncertu, w którym porusza niektóre istotne problemy zespołu / sprawa repertuarowa, konferansjerki, aranżacji, mimiki, kierownictwa, sprawy techniczne itp./.

17.11. odbył się w Czeskim Cieszynie dalszy jubileusz : dwudziestolecia zespołu Sibica, o którym -hak- w grudniowym numerze Zwrotu na stronicy 29/30 zamieszcza recenzję pt. Entuzjazm pozostał.

1.12. czeskokieszyńskie chóry Harfa /męski i żeński/ z okazji 25-lecia swej działalności urządziły koncert jubileuszowy, który został szczegółowo zrelacjonowany w styczniowym Zwrocie w roku 1974.

15.12. obchodził swój jubileusz chór mieszany MK z Lutyni Górnej /Orłowa 4/, który powstał przed 50 laty. W uroczystości jubileuszowej - oprócz chóru jubilata - aktywny udział wziął chór mieszany sąsiedniego MK w Lutyni Dolnej pod batutą Alojzego Babińskiego, chór męski Hasło z Orłowej z mgr Brunonem Rygłem, solista ZPiT Górnik Jarosław Kornas oraz miejscowy tercet żeński z akompaniamentem swej kierowniczkii Edyty Kudziełka.

Z ŻYCIA AKTYWISTÓW ZWIĄZKOWYCH

13.3. przypadła 30. rocznica męczeńskiej śmierci Karola Sliwki w obozie koncentracyjnym w Mauthausen . Rocznicę tę przypomina

w marcowym Zwrocie -tk- w artykule pt. Młodość wykuta w granicie.
/strona 27/28 /.. W rodzinnej Bystrzycy odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą pamięci tego popularnego działacza KPC w przedmoe-nachijskiej Czechosłowacji.

18.3. Zrzeszenie Śpiewaczo-Muzyczne ZG z okazji 20-lecia działalności artystycznej znanej solistki Jadwigi Niemiec-Kałużanki zorganizowało w salce ślubów karwińskiego Domu Kultury "Ujmujący jubileusz" /tytuł recenzji w numerze 4/73 Zwrotu/ z udziałem jubilatki, akompaniaturki Marii Helisy, Eugeniusza Fierli w roli konferansjera oraz recytatorek Ewy Dzik i Ireny Chlebik. 160 uczestników recitalu na zakończenie zaśpiewało jubilatce Sto lat.

W marcu zmarł dr Alojzy Targ, polski historyk ruchu oporu na Śląsku, znany również na naszym terenie z prac i licznych prelekcji na temat walki Ślązaków po obydwu brzegach Olzy z hitlerowskim okupantem.

Kwietniowy Zwrot na stronie 37 w notatce zatytułowanej Paweł Kaleta w Australii cytuje treść listu Johna Paintera, profesora konserwatorium w Sydney do naszego kompozytora, z którym zapoznał się w czasie pobytu w Trzyńcu z okazji 130. rocznicy powstania huty w 1969 roku. Profesor Painter zawiadamia Pawła Kaletę, że ze swoimi uczniami przygotowuje otrzymane od niego Trio smyczkowe nr II Z naszych dni, które im się bardzo podoba.

30.5. obchodził 60. rocznicę urodzin aktywista związkowy, literat i poeta, emerytowany dyrektor szkoły - Gustaw Przeczek. Życiorys jubilata pióra Gustawa Sajdoka zamieszcza czerwcowy Zwrot na stronie 39.

Na tej samej stronie znajdujemy życiorys inż. Antoniego Sochora, redaktora tygodnika Gazetka Pioniera, który z okazji swoich abrahamowin otrzymał państwowe odznaczenie Za Wybitną Bracę.

30.6. zmarł nagle w 52. roku życia jeden z najpopularniejszych i najaktywniejszych nauczycieli w powiecie karwińskim - Ernest Sembol. Jego pamięci poświęcone jest szczegółowe wspomnienie pośmiertne na 39 stronie wrześniowego Zwrotu.

Na tej samej stronie zamieszczono notę biograficzną z okazji 50. rocznicy urodzin kierownika Wydziału Organizacyjno-Gospodarczego ZG mgr Emila Sztabli.

We wrześniu zmarł jeden z pierwszych prelegentów ZG PZKO MUDr Augustyn Faja z Olbrachcic / Zwrot 10/73 str. 40/..

12.9. zmarł światowej sławy poeta chilijski Pablo Neruda, urodzony w 1904 roku, laureat Nagrody Leninowskiej /1951/ i Nagrody Nobla /1971/ za twórczość literacką. Pamięci tego wybitnego poety listopadowy Zwrot poświęcił dwie pozycje: Jadwigi Orłowskiej Już się nie zbudzi drwal i wiersz Stanisława Nyczaja Śmierć poety /strona 13/.

7.10. upłynęła 40. rocznica tragicznej śmierci Karola Klimszy, górnika, komunisty zastrzelonego przez żandarmów w podziemiach kopalni Postęp w Półwałdzie, któremu poeta Paweł Kubisz poświęcił w swoim Przednówku wiersz Hawiyrz Paweł Klimsza oraz opowiadanie Czas ludzkiej krzywdy.

6. 11. zmarł w Lublinie w 71 roku życia /urodził się 28.11.1897/ Kazimierz Adam Jaworski, poeta i tłumacz, jeden z założycieli najstarszego z wychodzących dotąd pism społeczno-kulturalnych Kamena. W roku 1948 otrzymał nagrodę naszego /czechosłowackiego/ ministra kultury i informacji za przekłady poezji czeskiej i słowackiej. Odnotowujemy jego zgon jako wybitnego i zasłużonego działacza na polu zbliżenia polsko-czechosłowackiego.

Z okazji debiutu dyrygenckiego Eugeniusza Fierli w listopadowym Zwrocie /strona 16/17 / - hak - publikuje wywiad z tym popularnym

naszym dyrygentem i kompozytorem pt. Na tropie pięćdziesiątki. Dr Jan Korzenny w grudniowym numerze miesięcznika związkowego /strona 38/ w artykule pt. Jubileusz pracy naukowej przypomina jego czytelnikom bliskiego współpracownika Zwrotu w pierwszych latach jego istnienia prof. Jerzego Ślizińskiego. Artykuł pojawił się z okazji 25. rocznicy pracy naukowej profesora.

Z A K O N C Z E N I E

Sekretarz ZG PZKO Henryk Szmeja w artykule "Próba rocznego bilansu" Zwrot numer 12/73, oceniając działalność Związku w 1973 roku, stwierdza, że był to "niezwykle bogaty rok pracy związkowej", że "cechowała go niezmierna inicjatywa, wszechstronna działalność polityczno-społeczna". Na poparcie tych twierdzeń przytacza liczby i fakty z działalności związkowej:

uroczyste obchody 25 rocznicy wydarzeń lutowych - udział Kół w tych obchodach,,

realizacja zobowiązania związkowego w zakresie czynu społecznego /120 749 godzin o wartości 1 017 380 Kčs / do 3.10.1973 ,

pomyślny przebieg budowy Domów PZKO i świetlic,

udane obchody 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika,

aktywny udział Kół w obchodach i manifestacjach majowych,

objazdowa wystawa dla uczczenia 30-lecia Ludowego Wojska Polskiego,

akcje poświęcone 29. rocznicy Słowackiego Powstania Narodowego,

akcje na temat Dnia Czechosłowackiej Armii i Miesiąca Przyjaźni Czechosłowacko-Radzieckiej,

udany Związkowy Rok Teatralny,

sukcesy naszych chórów /Darków pierwsze miejsce w okręgowym współzawodnictwie, Hasło na Festiwalu Chórów Polonijnych w Koszalinie,

20-lecie ZPiT Górnik,
udział ZPiT Olza w ogólnokrajowych dożynkach w Ołomuńcu,
powołanie do życia nowych Komitetów Miejskich i Obwodowych- ich
dobra praca,
ożywiona działalność oświatowa,
przeszkolenie 319 aktywistów związkowych,
dobra praca Teatrzyku Lalek BAJKA.

Swój - niezupełny - przegląd sekretarz Szmeja kończy słowami:
"ZG, jego komisje uważnie śledzą pracę całego związku, wszystkich
działaczy, bo przecież ich czyny, poświęcone dla sprawy to funda-
ment działalności związkowej. Oni wszyscy, wielcy i mali społecz-
nicy, zapisują karty kroniki związkowej, tworzą historię PZKO...
Wszystkim działaczom Związku serdecznie dziękujemy za pracę i trud,
w nowym roku życzymy wiele zdrowia, powodzenia w pracy zawodowej
i życiu rodzinnym, wiele satysfakcji z działalności społecznej."